

אור שלום

מרכז גורני ללימוד פנימיים הגורם והמסידור
לאורו של האדמו"ר מקומאנא י"ט אהר"ר שלום ספרין זצוק"ל

דוא"ל - <mailto:info@ohrshalom.net>

באינטרנט - <http://www.ohrshalom.net>

ברוך ישראל	עדה חיים	עדנה יעקב	אברהם יוסף	מוניח מיכאל בן יוסף
אהרון אליה	אביגדור שמואל	אנה יעקב	הנרי סימון	דוד אליהו
יהודית יצחק	לאה יצחק	ראובן יעקב	חנה סימון	אליה וולף דוד
אליהו יהושע	יהודה שמואל	אטי לזר	רבקה אברהם צבי	רחל משה

העלון מוקדש לרפואת כל חולי עם ישראל

שנה שנייה	- פרשת משפטים -	כ"ט שבט תשס"ז
העורך - צחור נ.	מוצ"ש - חברון - 17:05	הד"נ - חברון - 17:06

מאורות הפרשה – "והגישו אל הדלת או אל המזוזה"

והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו וכו' (כא, ו).

אמר האדמו"ר זיע"א רש"י מה שפירש למה דווקא דלת ולמה דווקא אוזן. ואומר טעם אחר, הנה אדם נעשה לעבד עברי, או על ידי שמכר את עצמו, או עקב שנמכר בגנבתו. והגורם לזה הוא, שהיה עני ולא היה לו מה לאכול, על כן הלך וגנב, או על כן מכר את עצמו. והנה מי שנותן צדקה לעניים, הקב"ה מברך אותו ואין חסר לו כלום, כמובא בגמ' שבת (ק"ט:): "עשר בשביל שתתעשר".

ואמרו שם (קנא:): "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים". ולעומת זה, מי שמסיר "אזנו" מלשמוע לקול העני ואין פותח לו את "דלת" ביתו. עונשו מדה כנגד מדה, שנעשה עני ונמכר לעבד, ורוצעים את "אזנו" אצל "הדלת", ושפיר אמרה תורה: "והגישו אל הדלת וכו' ורצע אדניו את אזנו וכו'". כי ה"דלת" יושבת על שני צירים שהם בחינת קטנות – נחש דאלקים שבו נאחזים הקליפות, ומתוך שלא שמע לקול העני הרי נותן מקום לקליפות להיאחז בו, משום ש"אוזן זו ששמעה על הר סיני לא תגנוב" והלך וגנב דעת קונו - תירצע (רש"י).

ואמר הרבי ר' אברהם מרדכי מגור: מה טעם לא קלטה אזנו כראוי את הדברה "לא תגנוב"? אין זאת אלא מפני שהאזין הרבה לדברי הליצנות וניבול פה, וליצנות אחת דוחה ק' תוכחות. לפיכך יירצע באליית אזנו. שלפי דברי הגמרא, נבראת האליה באדם, כדי שאם יזדמן לו לשמוע דברים שאסור לשומעם, יכוף אותה לתוך אזנו ולא ישמע. אבל זה, כנראה, לא עשה כן...

וזה מגיע לאדם כנאמר "וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות" (כא, יד) "וכי יזיד איש" - זה היצר הרע, "להרגו בערמה" - שמבהיל את האדם ברעיונות ובפחדים בעת שהוא ערום מהמצוות, היינו בעת השינה. העצה, "מעם מזבחי תקחנו למות" על ידי קבלת עול מלכות שמים במסירות נפש ובד' מיתות בית דין על יחודו ית', על ידי זה תקחנו ממך בהתגברותו עליך, גם בעת שהנך ערום מהמצות.

והנה היצר הרע, אם בא לפתות לדבר עבירה מיד, הרי זה בבחינת "אגרוף" שהוא בסמוך לאדם. ואם אינו יכול לגשת כל כך, אזי על ידי גלגול סיבות מסבב להחטיאו, והרי זה כדמיון ה"אבן" שהוא מרחוק. והנה העיקר הוא לדעת אף בזה, כי (סוכה שם) "אם אין הקב"ה עוזרו אין יכול לר", אבל "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו" - וברש"י: "על בוריו וכוחו", היינו שאומר כוחי ועוצם ידי, ובוטח בעצמו, כמו שלמה שאמר "אני ארבה ולא אסור", על ידי זה "ונקה המכה" - שאין ליצר הרע מניעות להכות בו, והעצה לזה "שבתו יתן" - ישוב בתשובה - ורפא לו.

מאורות המידות – מעלת ישראל

נאמר בפרשתנו "ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". אמרו חכמינו ז"ל (שבת פח) בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע יצתה בת קול ואמרה להם מי גילה רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו' וכו'. וצריך להבין מה המעלה שיש בזה שאמרו "נעשה ונשמע".

בספר "אך פרי תבואה" מבאר ש"נעשה" - זהו מצוות עשה ו"נשמע" - זה מצוות לא תעשה, והעיקר הוא מצוות עשה. וכמבואר ברמב"ן הטעם למה שאמרו חז"ל ש"עשה דוחה לא תעשה" משום שבעבירה העונש שלה הוא רק לזמן מסויים מה שאין כן שכר מצווה היא קיימת לעולם.

ולכן הקדימו ישראל נעשה לנשמע שזהו העיקר שלהם. וזהו "בלשון שמלאכי השרת" משתמשין בו" כמו שמובא בגמרא (ברכות ד) מיכאל באחד וגבריאל בשתיים (שצריך לעוף ב' פעמים) כי מיכאל שהוא מלאך החסד יונק מהמצוות עשה, וגבריאל יונק מן הלא תעשה שמקיימין ישראל, ומכל מקום רואים שעשה יותר חשוב, שמספיק לו לעופף בפעם אחת.

ומבאר ביאור נוסף ד"נעשה" - הוא העשיה שהוא קיום התורה, ו"נשמע" - הוא הלימוד ואמרו חז"ל "לא המדרש עיקר אלא המעשה" (אבות פרק א) ומנין ידעינן זאת, הלא גם הלימוד הוא מצווה, אמנם יש לומר שמזה שהשי"ת נתן לנו את התורה ולא למלאכים הרי שחפץ במעשה, כי אילו חפץ בלימוד, הלא ללמוד תורה גם מלאכים יכולים. וכמו שבני חוץ לארץ לומדים מצוות הנהגים בארץ ישראל. אלא על כרחך דהעיקר הוא המעשה ולכן הקדימו נעשה לנשמע.

וזהו "לשון שמלאכי השרת משתמשין בו" כי המלאכים מקבלים כוח רק מעשיית המצוות הנעשים על ידי ישראל, ובזה הם משתמשים, כי ללמוד גם הם יכולים. (עיין שם כמה אופנים נוספים וקצרה היריעה מלהכילם).

ואמר האדמו"ר זיע"א שלימוד התורה הוא בשני אופנים. אחד, כדי לדעת איך ומה לעשות, ואם לא ילמד איך יקיים, "לא עם הארץ חסיד", ואף נשים מחויבות ללמוד את המצוות הנהוגות בהן בשביל לדעת את הדרך אשר ילכו בה, אך באנשים יש מעלה יתירה על הנשים, והוא הלימוד באופן השני שהוא הלימוד מחמת עצם המצווה שיש בזה בפני עצמו.

וזה כמו הנחת תפילין וכדומה. ואם כן אף מי שידוע את כל התורה עדיין מחויב ללמוד מצד עצם מצוות לימוד התורה, והנה אם היו מקדימים ישראל נשמע לנעשה היה משמע שילמדו את התורה רק בשביל לדעת איך לעשות והיה בזה רק קבלה אחת, ולכן אמרו קודם "נעשה". ובזה מובן מאליו שילמדו בכדי לדעת איך לעשות, ואחר כך אמרו "נשמע" שזה הבחינה השנייה שהוא תכלית לימוד התורה מחמת עצמו.

מאורות הדרש – לאחר קריאת פרשת קבלת התורה

אמר הרה"ק רבי ישכר מוולעברוז זצוק"ל כשם שאם יש לאדם משפט חלילה, חי הוא כל הזמן באימה, וחושב כיצד לזכות בדין ולשם כך לא ינוח ולא ישקוט. כך לאחר קריאת הפרשה של קבלת התורה עליו לתבוע מעצמו דין וחשבון האם שלם הוא עם דיני התורה. ולפיכך נסמכה פרשת משפטים לפרשת יתרו: לומר לך תן דעתך על משפטי התורה אם הנך מקיימם כראוי. וביותר חייב האדם להשיג על שבעת השערים: שתי העיניים, והאוזניים, שני נקבי החוטם והפה, שלא להסתכל בדברים האסורים וכן שלא לשמוע דברי איסור, ועליו לשפוט מישרים.

וכשיזכה ל"משפטים" - להתנהג בצדק ובמשפט עם עצמו, אזי "תרומה" - יתרומם למעלה בעבודת ה' ויקיים בו הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". כי כבוד ה' ניכר ביותר כשעם ישראל סובל "ומראה כבוד ד' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל". ועל פי דברי כ"ק הגה"ק מצאנז ז"ע בספה"ק דברי חיים (פרשת נח) על דברי המדרש, "אומרים מקצת שבחו בפניו וכולו שלא בפניו". וכתב שם הכוונה, כי בעת שהקב"ה מנהיג את העולם כולו בחסדו בהתגלות, אז אומרים רק מקצת שבחו, שאז ניכר רק מדת חסדו הגדול, אבל "שלא בפניו", היינו אם גם בהסתר פנים ח"ו, מכל מקום ידו ית"ש נטויה עלינו, אז אומרים "כל שבחו", כי בעת ההוא מרגישים ביותר גבורותיו ונפלאותיו וחסדיו המרובים אשר אין לשער, כאומרם ז"ל (יומא סט:) דהן הן נוראותיו של הקב"ה שאומה אחת יכולה להתקיים בין שבעים אומות, עכדה"ק.

העולה מדבריו הק', שבימי החורבן והגלות זמן הסתרת פנים ניכר ביותר חסדי השי"ת והשגחתו על עמו ישראל, וזהו שבחו של הקב"ה. וזה שאמר הכתוב, "ומראה כבוד ה'" פירושו אימתי נראה וניכר כבודו ושבחו יתברך שמו "כאש אוכלת בראש ההר" - בעת אשר הבית המקדש העומדת בראש הר הבית שרופה באש, ונתקיים בעוונותינו הרבים הפסוק "הר ציון ששם שועלים הלכו בו", אשר זהו הסתר פנים באופן מבהיל מאוד, ועם כל זה יש קיום לשה אחת בין שבעים זאבים, בזה ניכר ביותר "מראה כבוד ד' לעיני בני ישראל".

מאורות הזוהר – כשיגיע זמנה של הנשמה לצאת מהעולם

התורה מבקשת: כשיגיע זמנה של הנשמה לצאת מהעולם, שתצא זכה, שישמח בה אדונה תו, אזהרותא לבר וכו': עוד, יש הזהרות לבני אדם במקראות אלו, וכמה עצות טובות עליונות הם בכל דברי התורה, וכולם אמת בדרך אמת, ונודעות לחכמים היודעים והולכים בדרך אמת. בזמן, שרצה הקב"ה לברוא העולם, עלה ברצון לפניו, וצייר כל הנשמות העתידות להינתן בבני אדם אחר כך, וכולם נצטיירו לפניו בצורה ההיא ממש

שעתידות להיות אחר כך בבני אדם, וראה כל אחת ואחת. ואית מנהון דזמינין וכו': ויש מהן שעתידות להרע דרכיהם בעולם, ובשעה שהגיע זמנם לרדת לעולם קורא הקב"ה לנשמה ההיא, אמר לה, לכי בואי במקום פלוני בגוף פלוני.

השיבה לפניו, רבון העולם, די לי עולם הזה שאני יושבת בו, ולא אלך לעולם אחר, שיעבדו בי ואהיה מלוכלכת ביניהם. אמר לה הקב"ה, מיום שנבראת על זה נבראת להיות בעולם ההוא, בגוף. כיון שהנשמה רואה כך, יורדת בעל כרחיה ונכנסת שם בגוף. אורייתא דיהבת עיטא וכו': התורה שנותנת עצה לכל העולם שרואית כן, היא מזהירה לבני העולם ואומרת, ראו כמה מרחם הקב"ה עליכם. מרגלית טובה שהיה לו - דהיינו הנשמה, מכר אותה בחנם שתעבדו בה בעולם הזה. וכי ימכור איש: זה הקב"ה.

"את בתו", זו היא נשמה הקדושה. "לאמה", להיות אמה משועבדת ביניכם בעולם הזה. בבקשה מכם, שבשעה שגיע זמנה לצאת מעולם הזה, "לא תצא כצאת העבדים" - לא תצא מטונפת בעונות, תצא בת חורין ברורה ונקיה, כדי שישמח בה אדונה, וישתבח בה, ויתן לה שכר טוב בצחצחות שבגן עדן. כש"א: "והשביע בצחצחות נפשך". זה ודאי כשתצא הנשמה ברורה ונקיה כראוי. אבל אם רעה וכו': אבל "אם רעה בעיני אדניה" - כשיוצאת מלוכלכת בטנוף של עבירות, ואינה נראית לפניו כראוי, אוי לגוף ההוא שנאבד מנשמה ההיא לעולם. משום שכשהנשמות עולות ברורות ויוצאות נקיות מעולם הזה, כל נשמה ונשמה נכנסת בספר שבחמת המלך. וכולן נקובות בשמות, ואמר זו היא הנשמה של פלוני תהיה נועדת לגוף ההוא שעזבה. ואז כתוב, "אשר לו יעדה" - עם ו'.

וכד נפקת רעה וכו': וכשיוצאת רעה בעיני אדניה, כי נטמאה בעונות ובטנוף של חטאים, אז "לא יעדה" - עם א', כתוב, ונאבד, גוף ההוא ממנה, והיא לא נועדת לו - חוץ מנשמה ההיא שאדונה רוצה בה, שהגוף חזר בו בתשובה אז כתוב, "והפדה", כמש"א, "פדה נפשו מעבור בשחת". והפדה, זה טוב על האדם, שהעצה שלו הוא, שיפדה אותה וישוב בתשובה. ולב' צדדים אומר הכתוב והפדה, א' על הקב"ה, והפדה מגיהנום. ב' על האדם, והפדה בתשובה, לאחר שחזר בתשובה, פודה אותם הקב"ה מדרך הגיהנום.

לעם נכרי לא ימשול למכרה: שואל, מי הוא עם נכרי. ומשיב, נכלמת היא הנשמה, כשיוצאת מן העולם, והאדם נטה מן הדרך, עמה. היא מבקשת לעלות למעלה לתוך המחנות הקדושות. כי מחנות קדושים עומדים בדרך ההוא של גן העדן, ומחנות נכרים, דהיינו מלאכי חבלה, עומדים בדרך ההוא של הגיהנום. זכתה נשמתא וההוא וכו': זכתה הנשמה ושמירה ההיא של פרישת לבוש יקר עליה, דהיינו השם אלוה, כמה מחנות קדושות נועדים לה להתחבר עמה ולהביא אותה לגן העדן. לא זכתה, כמה מחנות נכרים נועדים להביאה אל הגיהנום, ואלו המחנות של מלאכי חבלה עתידים לעשות בה נקמות. לזה בא הכתוב, והורה, "לעם נכרי לא ימשול למכרה" - אלו הם מלאכי החבלה. "בבגדו בה" - הוא לבוש השמירה, שהקב"ה עושה לה שמירה שלא ישלוט בה עם נכרי בההוא פרישת השמירה עליה, שהוא השם אלוה.

מאורות היכל הברכה – "ונקה המכה"

כתב הסבא קדישא מהר"א זיע"א [שמות כ"א, י"ט] וז"ל "ונקה המכה ס"מ הרשע ונקה נקי מנכסיו שעל ידי הכאה יתברר הטוב מן המכה ונקה האיש המוכה מעון שנמחל לו כל עוונותיו מי שלח ידו במשיח ה' – מלכות שמים הגולה בגלות וביתה חרוב, ונקה מי עשה כן – יצא נקי מכל הטוב והרשעה כלה כעשן תכלה. והבן.

מאורות הסיפור החסידי – הרב שעזב את האכסניה

שנים קשות ליהדות הנאמנה, היו השנים האחרונות לשלטונו של הצאר הרוסי ניקולאי. הרוח הרעה של ההשכלה חדרה להרבה בתים ועשתה שם שמות. לגודל היגון, נמשכו יהודים עשירים, שבעצמם היו שומרי תורה ומצוות, לפיתויי ה"נאורים", אשר אמרו כי צריכים לדאוג ל"תכלית" של הילדים, שלא די שיהיו יהודים שומרי תורה, אלא שירחיבו אופקיהם ב"דעת" ובהשכלה כללית, כך שלחו את בניהם ובנותיהם לגימנסיות למיניהן, שם יוכלו להיעשות "מלומדים". צעירים אלה התפקרו חיש מהר, בעטו בכל המורשת הרוחנית של היהדות, התייחסו בבזוז לכור מחצבתם, עזבו את דת אבותם ונעשו ככל הגויים. לא מעט מצעירים אלה תפסו אחר כך מקום בולט בקרב קבוצת המהפכנים, אשר סילקו את הצאר מכיסאו והשליטו את הקומוניזם ברוסיה.

האווירה באותם הימים ברוסיה הצארית היתה מחושמלת ובחלל האוויר הורגש ריח של חומר נפץ. אנשי שלטון הצאר, שהיו מודעים לתכניות המהפכנים, הפעילו את המשטרה החשאית שאנשיה בלשו ועקבו אחר כל תנועה חשודה, וכל מי שנפל עליו החשד הקל ביותר כי הוא משתייך לקבוצות הרבולוציונריות, מיד היה נעצר ונשלח ביחד עם משפחתו וכל אשר לו לערבות סיביר, שם היו משעבדים אותם בעבודות פרך קשות עד לצאת נשמתם במצור ובמצוק.

על רקע זה שמעתי מרבי יצחק וויינשטיין זצ"ל, מחותנו של הרב מבריסק זצ"ל ומטובי אישי המוסר, את הסיפור דלהלן: באותם הימים הגיע אחד מגדולי ישראל הידועים לעיר מינסק שברוסיה, בה היה עליו לשהות זמן מסוים לענין שנצרך לו. וכמנהגם של ישראל זכה במצווה החביבה של הכנסת אורחים אחד מנכבדי העיר ופרנסיה, שטרם הרבה כדי לארח את הרב הנכבד כיד ה' הטובה עליו. והנה, כעבור יומיים

בלבד, הבחין בעל הבית שאורחו הנכבד אורז את חפציו, כמתכוון לעזוב את הבית, ועל כן שאלו: האם כבר הספיק כה מהר לסיים את עניניו בעיר וחוזר לביתו? ענהו הרב: לאו דוקא, עוד יש לי צורך לשהות בעיר כשבוע ימים.

אם כך, שאל בעל הבית, לאן פני הרב מועדות, ולמה זה הוא עוזב את ביתי? כלום אין האכסניה נוחה לו? ענה הרב: אינני יכול לשהות במחיצתך! עתה כבר נזעק בעל הבית, כשהוא כולו פגוע, ושאל: מה פשע ומה חטא מצאתם בי כי קמתם בדחיפות כזו לברוח לאכסניה אחרת? ענהו הרב: אשאלך שאלה, מה היית עושה ועד כמה היית משתדל אם היית שומע כי בנך נחשד על ידי שלטון הצאר בפעילות מהפכנית, או שהוא חבר למישהו שהוא חשוד בפעילות מהפכנית?

כשמע בעל הבית את הדברים נבעת ונתחלחל לגמרי, וכששיניו נוקשות זו לזו מרוב פחד שנפל עליו ענה לרב: מה פירוש? הרי אפילו את כותונתי לעורי הייתי מוכר והייתי מוכן להישאר עירום ומחוסר כל ובלבד להשתדל לטובת בני! השיב לו הרב: אמור לי, היכן לומד בנך? כלום אינו לומד בפריז המשוקצת, וכי אינו מחלל שבת? התייפח בעל הבית ואמר: חס ושלום! בני איננו מחלל שבת!

זעק כלפיו הרב: אבל מי הם חבריו - מחללי שבתות? ראה עד כמה עיוורונך מגיע! על סכנה של פגיעה גשמית היית מוכן למכור אפילו את הכותונת שלך, אך במה שנוגע לסכנת כליון רוחני המרחפת עליו שם בפריז אינך חש כלום, ועל כן אינני יכול לשהות במחיצתך! ואמנם קם הרב ועזב את ביתו של העשיר הזה. [לוקט מ"שאל אביך ויגדך"]

מאורות צדיקים – הרה"ק רבי ישראל אלטר מגור זצוק"ל

הרה"ק רבי ישראל אלטר מגור זצוק"ל ה"בית ישראל" דברי חז"ל בספרי (פרשת וזאת הברכה) "אלמלי דת ניתנה עם התורה, אין אדם יכול לעמוד בה מפני האש", התאימו להפליא אל תכונת נפשו. האש דת היתה עצורה בעצמותיו. גחלי הגמרא (מלשון "בישורא אגומרי") הבעירו בנשמתו אש מתלקחת. כשלוש שנים תמימות הסתגר ה"בית ישראל" עם חותנו, הגאון רבי יעקב מאיר בידרמן זצ"ל, לשדד עמקים בתורה בימים ובלילות.

מרגלא בפומיה: "כאשר מתעוררים, ולא חשוב אם בכלל הספקנו לישון כראוי, שוב לא אמשיך לשכב ולא אעצום יותר שמורות עיני. אם החזיר לי הקב"ה את נשמתו, משמע, שעלי להתגבר ולקום לעבודת הבורא... הוא לא הניח לאברכים החריפים להרחיק משורותיהם אפילו את מי שסרח ונכשל כדי שלא לדחות אבן אחר הנופל, ומתוך ידיעה מבוססת שאם ירחיקוהו מן ה"שטיבל" יפול לגמרי החוצה. סבור היה, שכל זמן שרגלו של זה דורכת על מפתן בית המדרש.

אין להתיימש ממנו. שנינו במס' תמורה (יא:): "האומר רגלה של זו עולה, פשטה קדושה בכולה", מכאן רמז, שאפילו רק קידש רגלו בהליכה לבית המדרש, סופו שיתקדש כולו. מרגלא בפומיה משם הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע, שפירש את הכתוב בפרשת האזינו: "כי דור תהפוכות המה" - לעולם אין לדעת מה קורה עם איש יהודי, בן תהפוכות הוא, היום הנו חוטא ומחר ישוב ויתהפך פתאום ליהודי טוב ממש. מי מסוגל לחדור לנבכי נפשו של אדם מישראל שהוא חלק אלקי ממעל.

ביום השבת החמיר על עצמו לא לטלטל מאומה מחוץ לביתו, אפילו בירושלים שהותקן בה עירוב כשר למהדרין. כי אמר, שהמרגיל עצמו בסייג כזה נזקק למשמש בכיסוי מדי פעם, לבדוק אם לא שכח מה בתוכו, וזוהי תחבולה מצוינת שלא יסיח דעתו מן השבת, כדאיתא: "זכרהו - מאחר שבא להשכיחו". פעם סיפרו לפניו על אברך פלוני, שהחמיר על עצמו מדנפשיה להימנע מטלטול בש"ק, והגיב: "בזמן הזה שרבים מזלזלים, כל המחמיר - הרי זה משובח". [נסתלק בב' באדר שנת תשל"ז - לוקט מהספר "פאר ישראל"]

החידה השבועית -

א. מי זה "אצילי בני ישראל"?

ב. "ולא ילין חלב חגי עד בוקר" מתי נחשב שעבר על איסור "לינה"?

ג. איזה פירות מביאים ב"ביכורים" לבית המקדש?

ד. "החיתי והכנעני". למי הכוונה?

השולחן נתן אשור לביהמדרש "אור שלום" קריית אריזת ג.ב. 88 מיקוד 90100

השיעור השבועי מתקיים בכל יום גמישי בבית גב"צ מקלט בניני 400 בשעה 21:30 הציבור מוזמן